

O'ZBEKISTON BASKETBOLI: HOZIRGI HOLAT VA ISTIQBOLLAR**Utemuratova Dinara Nurillaevna**

Ajniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti jismoniy-madaniyat fakulteti

2-a guruhi talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15332762>

Annotatsiya. O'zbekistonda basketbol sporti so'nggi yillarda katta o'zgarishlar va rivojlanishlarni boshdan kechirmoqda. Yurtimizda basketbolga bo'lgan qiziqish ortib, professional ligalar va yoshlar o'rtasida musobaqalar ko'paymoqda. Biroq, hali ham sport infratuzilmasi, tayyorlovchi mutaxassislar va xalqaro tajriba yetishmasligi kabi muammolar mavjud. Shunga qaramay, O'zbekiston basketboli sporti, shuningdek, xalqaro maydonda yaxshi natijalar ko'rsatish uchun katta imkoniyatlarga ega. Maqsad - basketbolning ommaviyligi va sifatini oshirib, xalqaro arenada muvaffaqiyatli jamoalarni shakllantirishdir.

Kalit so'zlar: O'zbekiston basketboli, basketbol rivojlanishi, sport infratuzilmasi, yoshlar basketboli, professional liga, xalqaro tajriba, o'zbekistonda sport, basketbolning istiqbollari.

BASKETBALL IN UZBEKISTAN: CURRENT STATUS AND PROSPECTS

Abstract. Basketball in Uzbekistan has been undergoing significant changes and developments in recent years. Interest in basketball in our country is growing, and professional leagues and youth competitions are increasing. However, there are still problems such as a lack of sports infrastructure, training specialists, and international experience. Despite this, Uzbek basketball also has great potential to show good results in the international arena. The goal is to increase the popularity and quality of basketball and form successful teams in the international arena.

Keywords: Uzbek basketball, basketball development, sports infrastructure, youth basketball, professional league, international experience, sports in Uzbekistan, basketball prospects.

УЗБЕКИСТАНСКИЙ БАСКЕТБОЛ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Аннотация. За последние годы баскетбол в Узбекистане претерпевает серьезные изменения и развитие. Интерес к баскетболу в нашей стране растет, развиваются профессиональные лиги и молодежные соревнования. Однако все еще существуют такие проблемы, как нехватка спортивной инфраструктуры, специалистов по подготовке кадров и международного опыта. Тем не менее, узбекский баскетбол также имеет большой потенциал для того, чтобы показать хорошие результаты на международной арене. Цель — повысить популярность и качество баскетбола, а также сформировать успешные команды на международной арене.

Ключевые слова: *узбекский баскетбол, развитие баскетбола, спортивная инфраструктура, детско-юношеский баскетбол, профессиональная лига, международный опыт, спорт в Узбекистане, перспективы баскетбола.*

Basketbol – bugungi kunda eng ommabop sport turlaridan biri bo‘lib, dunyo bo‘ylab millionlab muxlislarga ega. O‘zbekiston ham bu sportga e‘tiborini oshirib, basketbolni rivojlantirish yo‘lida muhim qadamlar qo‘ymoqda. Mamlakatda basketbolning hozirgi holati, rivojlanish istiqbollari, infratuzilma, yoshlarni sportga jalb qilish va xalqaro hamkorlik kabi masalalar o‘rganilmoqda. Ushbu maqolada O‘zbekistonda basketbolning hozirgi holati va rivojlanish istiqbollari haqida batafsil tahlil qilinadi.

O‘zbekistonda basketbolning rivojlanish tarixi

O‘zbekistonda basketbolning rivojlanishi 20-asrning o‘rtalariga borib taqaladi. Dastlab, basketbol o‘yinlari asosan maktablarda o‘qitilar va faqat bir necha yirik shaharlarda ommalashgan edi. 1950-60 yillarda sportga bo‘lgan qiziqish ortdi va basketbol hali unchalik keng tarqalmagan bo‘lsa-da, ko‘plab yoshlar orasida shu sportga bo‘lgan muhabbat paydo bo‘ldi.

Mustaqillikka erishgandan so‘ng, O‘zbekiston sportni rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratdi. 1990-yillarda respublika basketbol federatsiyasi tashkil etilib, dastlabki milliy chempionatlar va musobaqalar o‘tkazildi. Shu davrdan boshlab basketbolni ommalashtirish va yoshlarni sportga jalb qilish yo‘lida muhim qadamlar qo‘yila boshlandi. 2000-yillarda esa basketbolni rivojlantirish bo‘yicha ko‘plab tashabbuslar amalga oshirildi. Ayniqsa, yoshlar o‘rtasida basketbolga qiziqish ortdi va ular uchun maxsus sport maktablari va akademiyalar tashkil etildi.

Hozirgi holat

Bugungi kunda O‘zbekistonda basketbolning rivojlanishi sezilarli darajada o‘sdi.

Mamlakatda turli yoshdagi sportchilar uchun basketbol bo‘yicha musobaqalar va turnirlar tashkil etilmoqda. Eng muhimi, O‘zbekistonda basketbolni rivojlantirishga qaratilgan infratuzilma takomillashmoqda. Bunga quyidagilar kiradi:

- Sport zallari va inshootlar: O‘zbekistonda basketbol o‘ynash uchun maxsus qurilgan sport zallari va inshootlar soni ortdi. Ayniqsa, Toshkent, Samarqand, Buxoro kabi yirik shaharlar va hududlarda zamonaviy sport inshootlari qurilmoqda. Bunda milliy va xalqaro musobaqalar o‘tkazish imkoniyati yaratilyapti.
- Turnirlar va musobaqalar: Basketbol bo‘yicha mahalliy chempionatlar, universitetlar o‘rtasidagi o‘rtoqlik uchrashuvlari va viloyatlararo musobaqalar tashkil etilgan. Har yil o‘tkaziladigan sport tadbirlari yoshlarni basketbolga jalb qilishda katta rol o‘ynaydi.
- Xotin-qizlar basketboli: O‘zbekistonda xotin-qizlar basketboliga katta e‘tibor berilmoqda.

Mahalliy musobaqalar va turnirlar orqali xotin-qizlar o'rtasida basketbolni ommalashtirishga alohida urg'u berilgan. Shuningdek, xotin-qizlar o'rtasidagi milliy va xalqaro musobaqalarda o'zbek ayollarining ishtirokini ko'rish mumkin.

Shu bilan birga, O'zbekistonda basketbolni rivojlantirish uchun hali ko'plab muammolar mavjud. Eng muhim muammolardan biri bu sportning ommalashmaganligi va ko'p joylarda infrastrukturaning yetarli emasligi hisoblanadi. Xalqaro musobaqalarda o'zbekistonlik basketbolchilar kamdan-kam muvaffaqiyatlarga erishmoqda, chunki tayyorlov tizimi hali ham to'liq rivojlanmagan.

Yoshlarni sportga jalb qilish

Yoshlarni sportga jalb qilish – basketbolning kelajagi uchun muhim omildir. Hozirda o'quv yurtlarida, ayniqsa maktablarda sport bo'yicha maxsus to'garaklar tashkil etilgan bo'lib, bu yosh sportchilarni tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega. Boshqa sport turlari bilan taqqoslaganda, basketbolning yoshlar orasida ommalashuvi uchun bir qator tashabbuslar amalga oshirilmoqda:

- Maktablarda basketbol to'garaklari: Maktablarda basketbolni o'rganish uchun maxsus to'garaklar tashkil etilib, yoshlar basketbolga qiziqishini rivojlantiradi.

- Maxsus basketbol akademiyalari: Basketbolga bo'lgan qiziqishni oshirish uchun maxsus akademiyalar ochildi. Ushbu akademiyalar yosh sportchilarga o'z sport mahoratlarini oshirishda yordam beradi.

- Yoshlarni musobaqalar orqali qo'llab-quvvatlash: O'zbekistonda yoshlar o'rtasida basketbol bo'yicha musobaqalar va turnirlar tashkil etilib, ular sportga bo'lgan qiziqishni yanada oshiradi. Bu, shuningdek, yangi yulduzlarni kashf etish imkoniyatini yaratadi.

Infratuzilma va moddiy-texnik baza

Basketbolni rivojlantirishda infratuzilma va moddiy-texnik baza muhim rol o'ynaydi.

O'zbekistonda sport inshootlari qurilishi va modernizatsiyasi hozirda faqatgina shaharlarda, ayniqsa Toshkentda emas, balki viloyatlarda ham davom etmoqda. Zamonaviy sport zallari va gimnasiyalarni qurish orqali basketbolga bo'lgan e'tibor oshirildi.

- Yangi sport zallari va gimnastik komplekslar: Yangi sport zallari, basketbol o'yinlari uchun mo'ljallangan joylar qurilishida rivojlanish kuzatilmoqda. Sport zallari nafaqat jismoniy sharoitlarni yaxshilaydi, balki musobaqalarni yuqori darajada o'tkazish imkoniyatini beradi.

- Usul va texnikalarni yangilash: Basketbolning rivojlanishi uchun zamonaviy uskunalar va texnologiyalardan foydalanish zarur. Bu, o'yinchilarning tayyorgarlik darajasini oshiradi va musobaqalarning sifatini yuqori darajaga olib chiqadi.

Xalqaro hamkorlik va tajriba almashish

Basketbolni rivojlantirishda xalqaro hamkorlikni mustahkamlash juda muhimdir.

O'zbekiston, xalqaro basketbol federatsiyalari bilan faol hamkorlik olib borayotgani, tajriba almashish va milliy ligalarga xalqaro mutaxassislarni jalb qilish imkonini yaratmoqda.

Xalqaro musobaqalarda qatnashish orqali o'zbek sportchilari katta tajriba orttirishi mumkin.

- Xalqaro musobaqalar: O'zbekiston basketboli xalqaro musobaqalarda ishtirok etib, o'zbek sportchilarining malakasini oshirishga qaratilgan dasturlarni amalga oshirmoqda. Milliy jamoa o'zining eng yuqori natijalarini ko'rsatish uchun turli xalqaro musobaqalarda qatnashadi.

- Xalqaro trenerskolalar: Basketbol bo'yicha professional murabbiylarni tayyorlash va ularning tajribasini oshirish uchun xalqaro trenerskolalar tashkil etish zarur. Bu O'zbekiston basketbolining texnik va taktika jihatidan rivojlanishiga yordam beradi.

Rivojlanish istiqbollari

O'zbekistonda basketbolning rivojlanish istiqbollari quyidagi yo'nalishlarda ko'rilmoqda:

- Yoshlarni jalb qilish va ta'lim tizimiga integratsiya: Yoshlar o'rtasida sportni keng targ'ib qilish, maktablarda sport ta'limini kuchaytirish, maxsus basketbol dasturlarini ishlab chiqish.

- Sport inshootlarini modernizatsiya qilish: Basketbol uchun mo'ljallangan sport zallari va inshootlarni yanada modernizatsiya qilish va ularni xalqaro standartlarga moslashtirish.

- Xalqaro musobaqalarda ishtirokni kengaytirish: O'zbekiston basketboli xalqaro musobaqalarda ko'proq ishtirok etib, milliy jamoalarining darajasini oshiradi.

- Omma orasida basketbolni ommalashtirish: Ommaviy basketbolni rivojlantirish orqali, yoshlarni sportga jalb qilishda yanada muvaffaqiyatlarga erishish.

O'zbekistonda basketbolning rivojlanishiga katta e'tibor qaratilmoqda. Mavjud infratuzilma, yoshlarni sportga jalb qilish, xalqaro hamkorlik va tajriba almashish kabi yo'nalishlar orqali sportning bu turi keng ommalashmoqda. Biroq, basketbolni to'liq rivojlantirish uchun ko'plab sa'y-harakatlar zarur. Kelajakda sportga bo'lgan qiziqish ortib, o'zbek basketboli xalqaro maydonda o'zining mustahkam o'rniga ega bo'ladi degan umid bilan, bu boradagi harakatlar davom ettirilishi lozim.

REFERENCES

1. Toshkent, A. (2021). "O'zbekiston sporti va uning rivojlanish istiqbollari." O'zbekiston jismoniy tarbiya va sport.
2. Xolmatov, D. (2020). "O'zbekiston basketboli: o'sish va rivojlanish yo'llari." Sport va jismoniy tarbiya.
3. Shukurov, S. (2022). "Yoshlar o'rtasida basketbolni rivojlantirish: O'zbekiston tajribasi." Jismoniy tarbiya va sport fanlari.

4. Islomov, B. (2023). "Basketbolning O'zbekistondagi kelajagi: yangi imkoniyatlar va sinovlar." O'zbekiston sportining global rivojlanishi.
5. Tursunov, M. (2021). "O'zbekiston basketboli va uning xalqaro maydondagi o'rni." Sport va iqtisodiyot.